

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Архитектонски факултет

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата Владимира Парезанина

Одлуком Наставно-научног већа Факултета бр. 01-808/2-8.6 од 13.07.2016. године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата **Владимира Парезанина**, под насловом:

МЕТАФОРИЧКА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ИДЕЈЕ КРИТИЧКОГ РЕГИОНАЛИЗМА У ДЕЛУ АРХИТЕКТЕ РАНКА РАДОВИЋА

После прегледа достављене Дисертације и других пратећих материјала и разговора са Кандидатом, Комисија је сачинила следећи

РЕФЕРАТ

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

Школске 2009/2010. године кандидат је уписао докторске академске студије архитектуре научног карактера (основна област истраживања *архитектура и урбанизам*; ужа научна област истраживања *архитектура*) на Архитектонском факултету Универзитета у Београду.

На основу члана 98. Статута Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен Факултета”, бр. 89/12-пречишћен текст и 98/14), а у вези са чланом 28. и чланом 29. Правилника о докторским студијама (“Сл. билтен АФ”, бр. 102/14) и Одлуком Већа докторских студија Архитектонског факултета у Београду од 06. 06. 2015. године, Наставно научно веће Факултета је, на седници одржаној дана 13.07.2015. године, донело одлуку број 01-954/2-10.29. којом је образована Комисија за оцену испуњености услова кандидата Владимира Парезанина, маг. инж. арх. и теме докторске дисертације, под насловом: **„Метафоричка интерпретација идеје критичког регионализма у делу архитекте Ранка Радовића“**, у саставу:

- **др Владимир Мако, ментор**
редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду
- **др Александар Игњатовић, члан комисије**
ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду и
- **др Петар Бојанић, члан комисије**
научни саветник Института за филозофију и друштвену теорију у Београду.

На основу члана 30. Закона о високом образовању (“Сл. Гласник РС”, бр 76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/2013 и 99/14, 45/15 – аутентично тумачење и 68/15), а у вези са чланом 100. Статута Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ”, бр. 105/15 – пречишћен текст), чланом 31. Правилника о докторским студијама Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ”, бр. 102/14) и сагласности Већа научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду од 01.12. 2015. године, одлука бр. 61206-5340/2-15, Наставно научно веће Факултета је, на седници одржаној 21.12.2015. године, донело одлуку број 01-2222/2-4.17. да се Владимиру Парезанину, маг. инж. арх., одобрава рад на теми докторске дисертације, под насловом: **„Метафоричка интерпретација идеје критичког регионализма у делу архитекте Ранка Радовића“** и да се за ментора именује проф. др Владимир Мако, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду.

Дана 13.07.2015. године Наставно научно веће Архитектонског факултета Универзитета Београду, донело је одлуку број 01-954/2-10.33, да се кандидату Владимиру Парежанину, на лични захтев, због обимности истраживања одобри продужетак рока за израду рада на докторској дисертацији, до 30.09.2016. године.

Завршену докторску дисертацију кандидат, уз сагласност ментора, предаје Већу докторских студија Факултета 11.07.2016. године.

На основу члана 101. и члана 102. Статута Архитектонског факултета у Београду ("Сл. билтен АФ", бр. 105/15-пречишћен текст), члана 37. Правилника о докторским академским студијама ("Сл. билтен АФ", бр. 102/14) и Одлуке Већа докторских студија Факултета од 11.07.2016. године, Наставно-научно веће Факултета је, на седници одржаној дана 13.07.2016. године, донело одлуку број 01-808/2-8.6 да се образује Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Владимира Парежанина, под насловом: **„Метафоричка интерпретација идеје критичког регионализма у делу архитекте Ранка Радовића“** у саставу:

- **др Владимир Мако, ментор**
редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду
- **др Александар Игњатовић, члан комисије**
ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду
и
- **др Петар Бојанић, члан комисије**
научни саветник Института за филозофију и друштвену теорију у Београду.

1.2. Научна област дисертације

Докторска дисертација припада научној области **Архитектура и урбанизам** и ужој научној области **Теорија, историја и естетика архитектуре и визуелних уметности**, за које је Факултет матичан.

Списак радова који квалификују проф. др Владимир Мако, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду за ментора докторске дисертације су:

1. **Мако, V.:** Imagining the City Scenery: Categories of Renaissance Aesthetics and Architectural and Urban Metaphors, -*Journal for design history and design philosophy*, Vol.III, No. 4, 2008
2. **Мако, V.:** National and Universal Aspects in the Aesthetic Judgment of architecture: few historical examples, -*Journal for design history and design philosophy*, Vol. 2, No. 1, pp. 51-54, 2006
3. **Мако, V.:** Stylos and Stilus and the Japanese Understanding of Architectural Change, -*Journal for design history and design philosophy*, Vol.I, No. 1, pp. 63-67, 2004
4. **Мако, V.:** Symbolic Language: its role in the aesthetic approach to architecture, -*Special edition of Annals for Aesthetics, Published by the Panayotis & Effie Michelis Foundation in collaboration with the Hellenic Society for Aesthetics, Athens, Volume 41B, 2001-2002.*, pp.597-609.
5. **Мако, V.:** Aesthetics in Architecture: Contemporary Research Issues, -*Serbian Architectural Journal*, Vol.4, No.2, pp.134-141,2012

1.3. Биографски подаци о кандидату

Владимир /Момчила/ Парезанин, рођен у Требињу [Херцеговина] 1984. године, где завршава основно и средње образовање. На Универзитету у Београду – Архитектонском факултету завршава Основне академске студије са просечном оценом 9,36, где 2008. године завршава Мастер академске студије са просеком 10,00. Дипломирао је оценом 10,00 код ментора в.проф. Дејана Миљковића са темом: Пантелерија: Облици трансформације градског трга: градски центар културе. У завршној години Мастер академских студија добија **Признање за Студента генерације Универзитета у Београду – Архитектонског факултета**. На истом факултету биран је у звање сарадника у настави [2008], а потом и асистента [2010] за област **Визуелне комуникације и архитектонска графика** на Департману за архитектуру. Од

избора у звање асистента ради на реализацији више редовних и изборних курсева на Архитектонском факултету:

- **Основне академске студије:** *Архитектонско цртање, Визуелна истраживања, Архитектонска графика, 3Д Визуелне комуникације, Рачунарско моделовање, Графичка радионица, Трансформација графичке форме*
- **Дипломске академске студије:** *Графичка идентификација, Фотографија, Портфолио*

У свој научни и истраживачки фокус ставља теме естетичких и симболичких принципа архитектуре, те просторних и раванских визуелних и графичких појавности. Резултате тог рада покушава презентовати и представити научним текстовима, чланцима, расправама, ауторским академским предавањима, радионицама и самосталним стручно-уметничким радом. Верификација његових научних резултата је и престижна Стипендија Фонда Др Милан Јелић, за 2012. годину, као и **Годишња награда Универзитета у Београду** за најбољи студентски научно-истраживачки рад.

Аутор је преко 40 научних радова из области архитектуре и сродних дисциплина. Стални је сарадник **Иновационог центра Технолошко металуршког факултета** у Београду [ИЦТМФ] у областима иновационог дизајна, продукт дизајна, и технолошких иновација у области дизајна. Паралелно свом научном деловању, интензивно ради и у пољу стручно-уметничког стварања. Аутор је великог броја радова из области графичког дизајна, дизајна публикација, ауторске уметничке фотографије, класичне уметничке графике, сценографије и архитектонског пројектовања, који су објављивани и презентовани самосталним и колективним изложбама у земљи и иностранству.

Добитник је више награда на домаћим и међународним конкурсима за дизајн, као и за архитектуру, из чега се издваја: **први пласман** на међународном конкурсима за визуелни идентитет Центра за ненасилну акцију [2013.] и **први пласман** на међународном конкурсима за архитектонско-урбанистичко решење комплекса Херцеговачке Грачанице - Црквина у Требиње, Херцеговина [2015.], **први пласман** на међународном конкурсима за архитектонско-урбанистичко

решење Ужег центра насеља Темерин и његове непосредне околине, Општина Темерин, Србија [2016.].

Од 2011. године посебна специјалистичка знања и вештине стиче на уметничком специјалистичком курсу Класичне уметничке графике –“ОРФЕЛИН” који организује Факултет примењених уметности у Београду и Етнографски музеј Србије. Резултате тог рада од 2012. године до сада је представио кроз **седам колективних и једном самосталном ауторском изложбом графике.**

Члан је Дизајн секције Удружења ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Србије (УЛУПУДС), Internacional Council of Graphic Design Association (ICOGRADA) и International Council of Societies of Industrial Design (ICSID).

Научне, стручне и уметничке референце кандидата:

Научни радови, чланци, зборници, конференције:

1. Mandrapa Dj., **Parežanin V.:** „VERNACULAR ARCHITECTURE IN SERBIA IN 19TH AND FIRST HALF OF THE 20TH CENTURIES: Transformation and Disappearance”, *Serbian Architectural Journal – SAJ*, ed. Vladan Đokić, *Arhitektonski fakultet u Beogradu i Centar za estetiku, pravo i primenjenu filozofiju*, septembar 2016,
2. **Parežanin V.**, Mihajlović M.: (2014) „IMAGE OF SUSTAINABLE PLACES”, in *Proceedings of first international academic conference on places and technologies, PLACES AND TECHNOLOGIES 2014*, Beograd: *Arhitektonski fakultet*, 2014. pp 456-469.
3. Kovač, V., Lukić, I., **Parežanin, V.:** (2013): *Analiza diskurzivnih konstituenata teorijskih postavki i kritičke prakse na arhitektonskom delu zgrade Generalštaba VJ arhitekta Nikole Dobrovića*, u *Međunarosni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA*, *Zbornik radova 2012*, Beograd: *Arhitektonski fakultet*. pp 270-277.
4. Kavran, J., Pantović, K., **Parežanin, V.:** (2013): *Filozofija održive eko gradnje i primena energetskeg menadženta*, u *Međunarodni naučno-stručni simpozijum*

- INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012, Beograd: Arhitektonski fakultet. pp 103-109.*
5. Pantović, K., **Parežanin, V.**, Kavran, J.: (2013): *Teritorija privremene arhitekture, u Međunarodni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012, Beograd: Arhitektonski fakultet. pp 118-128.*
 6. Pantović, K., **Parežanin, V.:** (2013): *Sustainable technology aesthetics, in REGIONAL DEVELOPMENT SPATIAL PLANNING AND STRATEGIC GOVERNANCE - 3rd International scientific conference RESPAG, Institut za arhitekturu I urbanizam Srbije, Beograd: Arhitektonski fakultet. pp 1087-1094.*
 7. Mihajlović M, **Parežanin V.:** (2013) „Uprising of idea of sustainability in the shaping of architectural structures”, in *Contemporary, International scientific technical conference: Theory and practice in Building Development, Banja Luka 2013. pp 461-468.*
 8. Lukić I., **Parežanin V.**, Kovač V.: (2013) „Estetski doživljaj urbanih silueta”, in *Contemporary, International scientific technical conference: Theory and practice in Building Development, Banja Luka 2013. pp 161-172.*
 9. Mandrapa, Đ., **Parežanin, V.:** (2012): *Grad materijalne i nematerijalne kulture, u „Planiranje, projektovanje, građenje i obnova graditeljstva“, zbornik radova iNDiS 2012, Novi Sad: Fakultet tehničkih nauka, str 254.*
 10. Pantović, K., **Parežanin, V.:** (2012): *Nova ideološka paradigma – energetski odgovorna arhitektura, u „Planiranje, projektovanje, građenje i obnova graditeljstva“, zbornik radova iNDiS 2012, Novi Sad: Fakultet tehničkih nauka, str 398.*
 11. **Parežanin, V.**, Mihajlović, M.: (2012): *Tvorba identiteta održivog – studija slučaja Olimpijske igre u Londonu 2012, u „Planiranje, projektovanje, građenje i obnova graditeljstva“, zbornik radova iNDiS 2012, Novi Sad: Fakultet tehničkih nauka, str 405.*
 12. Mandrapa, Đ., **Parežanin, V.:** (2012): *Srpska crkvena arhitektura danas kao posledica razvoja moderne misli, u Međunarodni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012, Beograd: Arhitektonski fakultet*

13. Nenadović, Đ., Kovač, V., **Parežanin, V.:** (2012): *Tipovi i klasifikacija programskih paketa za računarsku obradu grafike u arhitekturi*, u *Međunarodni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012, Beograd: Arhitektonski fakultet*
14. **Parežanin, V.**, Lukić, I., Nenadović, Đ.: (2012): *INFRASTRUKTURA GRADA - ZELENE PIJACE BEOGRADA*, u *Međunarodni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012, Beograd: Arhitektonski fakultet*
15. **Parežanin, V.**, Mihajlović, M.: (2012): *ENERGETSKI ODGOVORAN DIZAJN - Paradigme arhitektonskog i urbanističkog oblikovanja u službi održivog razvoja*, XVIII Meeting of 'TRENDOVI RAZVOJA: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA", Kopaonik, 2012., p.123
16. Mihajlović, M., **Parežanin, V.:** (2012): *Models of sustainable design, PHIDAC - IV INTERNATIONAL SYMPOSIUM for students of doctoral studies in the fields of civil engineering, architecture and environmental protection, UNIVERSITY OF NIS FACULTY OF CIVIL ENGINEERING AND ARCHITECTURE, 2012., p.165*
17. Muminović, M., **Parežanin, V.**, Radović, D.: (2012): *Managing memory in city- Case study of complex of the Federal Secretariat for National Defense (Generalstab building), EAAE/ARCC Conference on Architectural Research Milano - Politecnico di Milano.*
18. Muminović, M., **Parežanin, V.** (2012): *Ideology and memory in city. Case study of complex of the Federal Secretariat for National Defense (Generalstab building), International Conference Architecture and Ideology, Belgrade.*
19. **Parežanin, V.** (2012): *TRADITION BASED ON MODERNISM Case study Memorial House of Sutjeska battle, Tjentiste [1964-1971]. Author architect Ranko Radovic, International Conference Architecture and Ideology, Belgrade.*
20. **Parežanin, V.**, Kovač, V., Nenadović, Đ. (2011): *Sajber prostor – kriza javnih prostora, u Međunarodni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2011, Beograd: Arhitektonski fakultet, str. 290*

21. Kovač, V., **Parežanin, V.**, Mihajlović, M.: (2011): *AKADEMSKA MOBILNOST I BOLONJSKI PREDLOŠCI, XVII Meeting of 'TRENDOVI RAZVOJA: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA'*, Kopaonik, 2011., p.169
22. Nenadović Đ., **Parežanin V.**, Lukić I.: (2011) *Upotreba računarski generisanih senki u prezentaciji arhitektonskih objekata, u Internacionalna konferencija Savremena teorija i praksa u graditeljstvu, Banja Luka, 14. i 15. april 2011 (zbornik radova), Zavod za izgradnju, Nezavisne novine, Banja Luka, 2011., pp. 305-31*
23. Kovač V., Lukić I., **Parežanin V.** :(2011) *Economic aspects of concept of New Urbanism, u Proceedings/III International Symposium for Students of Doctoral Studies in the Fields of Civil Engineering, Architecture and Environmental Protection, PhiDAC 2011, 21-23. September 2011, Novi Sad, Faculty of Technical Sciences, Novi Sad, 2011, pp. 127-133.*
24. Savić, M., Mihajlović, M., **Parežanin, V.**: (2010): *PIONIRI REFORME - prva bolonjaska generacija u Srbiji, XVI Meeting of 'TRENDOVI RAZVOJA: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA'*, Kopaonik, 2011., p.45
25. **Parežanin, V.** (2010). *Entazis - perceptivna korektura ili konstruktivna neophodnost. Nauka + Praksa, (13), pp 101-104.*
26. **Parežanin, V.** (2010). "Veza" – fotografija, grafički prilog u 3rd Zbornik radova, *International student congress of graphic technologies, Fakultet tehničkih nauka Novi Sad, str 138.*

Изложбе:

_ **47. Мајска изложба - РЕЧ** - мајска изложба свих секција УЛУПУДСа - учешће са једним радом: дигитална графика „**Студија 2 простора**“, рад објављен и у каталогу / Кућа краља Петра - 19.мај - 01. јун 2015./

_ **8. exYU konkurs grafike – Grafika: posebna vrsta inteligencije** - мајска изложба свих секција УЛУПУДСа - учешће са једним графиком: акватинта „**Расцеп**“, рад објављен и у каталогу / Национална галерија - 04. децембар - 15. јануар 2015./

_ 46. Мајска изложба - РЕСТАРТ - мајска изложба свих секција УЛУПУДСа - учешће са једним радом: дигитална графика „**Портрет**“, рад објављен и у каталогу /Кућа краља Петра - 21.мај - 31. мај 2014./

_ Годишња изложба ДИЗАЈН СЕКЦИЈЕ УЛУПУДСа- изложен рад: визуелни идентитет **MaxwellGroup** компаније - /Београд, децембар 2014./

_ Велика ретроспективна изложба 60 година УЛУПУДСа 1953-2013 - *izložbeni prostor Eurosalona, Andrićev venac 2, Beograd* - *učešće sa pet selektovanih radova: -vizuelni identitet izložbe studenata Arhitektonskog fakulteta u Beogradu, MOSTRA/IZLOŽBA, galerija Italijanskog Instituta za Kulturu Beograd; -vizuelni identitet izložbe grafika ŽEĐ, dva rada, Etnografski muzej - Manakova kuća; - dizajn korica knjige Izvođenje radova u visokogradnji, Dušanka Đorđević, AFUB; - vizuelni identitet naučnog skupa Instalacije & Arhitektura, Arhitektonski Fakultet u Beogradu /jun 2013./*

_ Годишња изложба ДИЗАЈН СЕКЦИЈЕ УЛУПУДСа- изложен један рад: плакат КСТов МАСКЕМБАЛ - друга награда на конкурс за визуелни идентитет манифестације /мај 2013./

_ 45. Мајска изложба - Exellent / Од Лично - мајска изложба свих секција УЛУПУДСа - *učešće sa jednim radom: digitalna grafika „Rascep“, rad objavljen i u katalogu /Еуросалон, Београд - 21.мај - 05. jun 2013./*

_ ŽEĐ - samostalna izložba grafika - 20. April 2013. - *Etnografski muzej Beograd, Manakova kuća, Gavriła Principa 5, Beograd* - 16 grafika - *tekst recenzije: prof dr Vladimir Mako, Arhitektonski fakultet Univerziteta u Beogradu* - *tekst otvaranja: Nataša Brkić, akademski slikar, Vladimir Lalić, akademski grafičar /20.04.2013 - 07.05.2013./*

_ ULUPUDS - *članstvo u dizajn sekciji - Verifikaciona izložba novoprimitelnih članova - Galerija SULUJ, Terazije 26* - *izložena dva eksponata: SANOVNIK KONTINUITETA BELOG GRADA i dizajn korica knjige: IZVOĐENJE RADOVA U VISKOGRADNJI* - *otvaranje i recenzija: kustos dr Dijana Milašinović Marić /21.02.2013 - 07.03.2013./*

_ ORFELIN 2011/12 - *Kolektivna izložba grafika - septembar 2012. - Etnografski muzej Beograd, Manakova kuća, Gavriła Principa 5, Beograd* - 9 grafika - *tekst recenzije: Nataša Brkić, akademski slikar, Vladimir Lalić, akademski grafičar /05-15. Septembar 2012./*

Предавања:

– **Iskušenja Digital printa** - предавање по позиву, Национална галерија, Београд, децембар 2014.

– **Arhitektura i dizajn za osobe sa invaliditetom - okruzenje bez barijera** - предавање по позиву, Министарство здравља, Специјална болница за рехабилитацију и ортопедску протетику, Београд, новембар 2014.

– **Arhitektura & dizajn csa posebnim potrebama** - предавање по позиву, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Београд, април 2014.

– **Arhitektura i dizajn - Dizajn procesi, dizajn principi** - предавање по позиву, Академија лепих уметности Београд, 2013.

– **Strukturalnost vizuelne poruke** - предавање у оквиру међународне студентске конференције Best Design Week 2012 [са В. Ковач], АТ Academy, Београд, 2012.

– **Vizuelne komunikacije: urbana poruka** - предавање за међународну радионицу UrBinizacija [са В. Ковач], Ада Циганлија, Центар за водене спортове, Београд, 2012.

Стручна дела:

– Архитектонско урбанистички конкурс: **први пласман** на међународном конкурс за **архитектонско-урбанистичко решење уређења дела центра и његове непосредне околине у насељу Темерин**, Организатор: Општина Темерин [2016].

– Архитектонско урбанистички конкурс: **први пласман** на међународном конкурс за **архитектонско-урбанистичко решење комплекса Херцеговачке Грачанице** - Црквина у Требиње, Херцеговина [2015.].

– Архитектонски конкурс: **други пласман** на националном конкурс за **архитектонско решење објекта Delta Generali Osiguranja** – Крагујевац, Србија [2010.].

2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Докторска дисертација кандидата **Владимира М. Парезанина** изложена је на **182 стране**. У делу који претходи нумерисаном делу рада дати су: насловне стране на српском и енглеском језику, резиме на српском и енглеском језику и садржај. Основни текст дисертације, са **26 илустрација** дат је на **164 стране**. Иза основног текста следи списак коришћене литературе и извора, списак илустрација (**26 илустрација**), биографија кандидата и неопходне изјаве. Докторска дисертација има четири дела: **1. Увод, 2. Критички регионализам и његова позиција у теоријским поставкама Ранка Радовића, 3. Процеси, методи и технике у конципирању архитектонског дела Ранка Радовића, и на крају 4. Закључна разматрања - резултати анализе процеса, метода и техника**, са укупно 6 глава и 14 поглавља, прегледно систематизованих у следећем садржају:

САДРЖАЈ:

1. УВОД

1.1. Уводне напомене о теми истраживања

1.2. Претходна анализа информација о предмету и проблему истраживања, циљ и задаци, полазне хипотезе, научни методи, научна оправданост и очекивани резултати истраживања

2. КРИТИЧКИ РЕГИОНАЛИЗАМ И ЊЕГОВА ПОЗИЦИЈА У ТЕОРИЈСКИМ ПОСТАВКАМА РАНКА РАДОВИЋА

2.1. Позиционирање феномена критички регионализам

2.1.1. Метафора као архитектонско изражајно средство

2.1.2. Значај места у поставкама критичког регионализма

2.1.3. Интерпретације критичког регионализма у савременим архитектонским теоријама

2.1.4. Одређење критичког регионализма према савременом архитектонском контексту

2.1.5. Критички потенцијал локалног пртема идеологији модерног покрета у архитектури

2.1.6. Универзални и специфични карактер регионалног: критички и други регионализми

2.2. Контекстуализација Ранка Радовића: критички регионализам

2.2.1. Ранко Радовић: професор, теоретичар, архитекта,

2.2.2. Основне теоријска поставке Ранка Радовића

2.2.3. Позиција теорије Ранка Радовића: ка критичком регионализму

3. ПРОЦЕСИ, МЕТОДИ И ТЕХНИКЕ У КОНЦИПИРАЊУ АРХИТЕКТОНСКОГ ДЕЛА РАНКА РАДОВИЋА

3.1. Формирање критеријума за анализу архитектонског дела

3.1.1. Значај експеримента у истраживању и мишљењу архитектуре Ранка Радовића

3.1.2. Значај цртежа у истраживању и мишљењу архитектуре Ранка Радовића

3.2. Анализа архитектонског дела

3.2.1. Спомен кућа битке на Сутјесци — студија случаја

3.2.2. Занатски центар у Београду — Градић Пејтон — студија случаја

3.2.3. Атеље 212 — студија случаја

4. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Резултати анализе процеса, метода и техника

БИБЛИОГРАФИЈА — Извори и литература, попис илустрација

Изјава о ауторству

Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада

Изјава о коришћењу

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

Структуру рада чине следеће основне целине: **(1)** Увод, **(2)** Критички регионализам и његова позиција у теоријским поставкама Ранка Радовића **(3)** Процеси, методи и технике у конципирању архитектонског дела Ранка Радовића **(4)** Закључна разматрања - резултати анализе процеса, метода и техника. На крају рада приказани су библиографски подаци (извори и примарна и секундарна литература), попис слика и илустрација.

УВОДНИ ДЕО рада саржи уводне напомене о теми истраживања са претходним истраживањима, анализама информација о предмету и проблему истраживања, са циљем и задацима истраживања, постављеним полазним

хипотезема, предвиђеним научним методама за истраживање, научном оправданошћу и очекиваним резултатима истраживања.

ДРУГО ПОГЛАВЉЕ РАДА (Критички регионализам и његова позиција у теоријским поставкама Ранка Радовића) подељен је на две целине, током којих се разматра и одређује позиција феномена критичког регионализма унутра историјских и асвремених теоретских оквира, али и позиционирање Ранка радовића унутар препознатих правилности и дискурса.

Прва глава (Позиционирање феномена критички регионализам) разматра специфичности и особености феномена критичког регионализма, односно аспеката његовог разматрања. Препозната **метафора**, као архитектонско изражајно средство, затим **место** као основна поставка критичког регионализма дају аргументативни основ да се у наставку **критичко** разматра према савременом архитектонском контексту. Овде се додатно проблематизује и потенцијл и значење теме **локалног** и њеног одређења према идеологији **модерног покрета**. Посебна је пажња посвећена универзалном и специфичном карактеру **регионалног, односно релацији критичког према** другим регионализмима.

Друга глава (Контекстуализација Ранка Радовића: критички регионализам) разматра специфичну позицију Ранка Радовића унутар парадигматског оквира критичког регионализма. Контекстуализација креће увидом у биографију Радовића, потом презентацију његових професорских, теоретскиј, те стручних и практичних рефлексија на тему критичког. Ту је значајно размотрити његове основне теоретска одређења према критичком регионализму, што ова глава приказује.

ТРЕЋЕ ПОГЛАВЉЕ РАДА (Процеси, методи и технике у конципирању архитектонског дела ранка радовића) подељен је на две целине. На основу теоретских разматрања у претходним поглављима, стичу се услови апликације научних претпоставки и њихове контекстуализације на процесе, методе и технике у Радовићевом личном дизајн поступку. Формиране критерије неопходно је проверити на делима Ранка Радовића.

Трећа глава (Формирање критеријума за анализу архитектонског дела) проблематизује две значајне позиције Радовићевог делања. Прва позиција

представља значај **експеримента** у истраживању и мишљењу архитектуре. Док се кроз други део ове главе показује значај цртежа као медија за реализацију експеримената, али и као основног изражајног алата архитектуре унутар дискурса теорије и праксе архитектуре.

Четврта глава (Анализа архитектонског дела) своди све претходне теоретске поставке и показује њинову манифестацију на конкретним грађеним деклима Ранка Радовића. Анализирана три дела: Спомен кућа битке на Сутјесци, Занатски центар у Београду — Градић Пејтон, Атеље 212, показала су научна и теоретска утемељења, предвиђана претходним поглављима.

ЧЕТВРТО ПОГЛАВЉЕ РАДА (Закључна разматрања) јединствено је и разматра резултате анализа процеса, метода и техника. Оно представља критички осврт на целокупан рад, сумира утиске и истиче доприносе и позиционира места могућих наставака научног, теоретског и практичног делања у овој области.

На самом крају дисертације приказана је коришћена библиографија, односно извори и литература и попис илустрација.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост и оригиналност

Савременост теме препознаје се у неопходности преиспитивања теоретских и практичних позиција Ранка Радовића, с`обзиром на чињеницу да његово дело у архитектонској јавности начелно ужива поштовање, али до сада није било озбиљније и свеобухватно научно истраживано.

Оригиналност дисертације, поред чињенице, да је реч о пионирском раду, у истраживању овог аутора, огледа се и у тежишту истраживања. Позиција метафоре и њена једновремена проблематизација у контексту критичког регионализма Ранка Радовића, до сада није била тема научних расправа наше академске средине, па и шире.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Кандидат је за израду докторске дисертације користио обимну литературу и изворе из области архитектонске теорије, архитектуре, историје архитектуре, философије, естетике, методологије, као и архивску грађу. Избор, обим и квалитет библиографских јединица указује на то да је кандидат упознат са кључним теоријским и философским расправама и резултатима, као и са релевантним примерима у области коју истражује, као и да на одговарајући начин користи изворе за аргументацију својих ставова.

Као најзначајнији извори коришћени у истраживању издвајају се:

ПРИМАРНИ ИЗВОРИ И БИБЛИОГРАФИЈА

Архивска грађа / Пројектна документација

- Архив Националног парка Сутјеска, Тјентиште, Република Српска БиХ/ „Projekat objekta PANORAME na Tjentištu“- Институт за архитектуру и урбанизам СРС – Београд.
- Архив Србије, Београд / пројекат реконструкције Атељеа 212
- Архив Града Београда
пројекат Привременог Занатско услужног центра у Београду
- Архив Града Београда
пројекат реконструкције Атељеа 212
- Породична архива Радовић – из заоставштине Ранка Радовића [супруга, госпођа Мирјана Радовић]

Књиге и чланци

- Jevtić, Miloš. *Slojeviti putevi Ranka Radovića*. Beograd: Grafikom, 1995.
- Lakoff, George, Mark Johnson. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press, 1980.
- Radović, Ranko. „Novi preseki savremene arhitekture ili kako se odazvati pozivu.“ U: *Moderni pokreti u arhitekturi*, prir. Čarls Dženks, 1-14. Beograd: Građevinska knjiga, 1983.
- Radović, Ranko. *Živi prostor*. Beograd: [Ranko Radović, Slobodan Mašić], 1979.
- Radović, Ranko. *Antologija kuća*. Beograd: Građevinska knjiga, 1985.
- Radović Ranko. „Od stila ka stilizaciji, od uzvišenih nada do izgubljenih iluzija.“ U *Internacionalni stil*, prir. Henri Rasel Hičkok i Filip Džonson, [IX-XX]. Beograd: Građevinska knjiga, 1989.
- Radović, Ranko. „Jakov Černjehov: konstruktivista koji je omogućio dekonstruktivizam.“ U *Konstrukcije arhitektonskih i mašinskih formi*. Jakov G. Černjehov. Prevod Marina Bojić, [VIII-XIV]. Beograd: Građevinska knjiga, 1989.
- Radović, Ranko. *On Cities, Planning & Urban Design*. Espo: Helsinki University of Technology, 1996.

- Radović Ranko. *Savremena arhitektura: između stalnosti i promena ideja i oblika* Novi Sad: Univerzitet, Fakultet tehničkih nauka, 1999.
- Radović, Ranko. *Novi vrt i stari kavez*. Beograd: Stylos, 2005.
- Ricoeur, Paul. *Živa metafora*. Zagreb: Grafički zavod hrvatske, 1981.
- Stamać, Ante. *Teorija metafore*. Zagreb: Centar za kulturnu djelatnost, 1983.

Периодика

- Aldrich, Virgil. „Visual Metaphor.” *Journal of Aesthetic Education* 2 (1968): 73-80.
- Blagojević Ljiljana. „Ranko Radović: profesor, urbanist, arhitekt i teoretičar arhitekture.” *Matica: časopis za društvena pitanja, nauku i kulturu* 48 (2011): 379-390.
- Radović R. „Smisao i vrednost eksperimenta i istraživanja u arhitekturi.” *Arhitektura urbanizam* 60 (1970): 25-30.
- Radović, Ranko. „Spomen kuća bitke na Sutjesci.” *Arhitektura* 158-159 (1976): 65.
- Radović Ranko. „Podsticajno, zagonetno i varljivo mesto tradicije u arhitekturi.” *De re Aedificatoria* 1 (1990): 7-24.

Књиге, зборници, каталози

- Radović, Ranko. „Objekt „Panorame Bitke na Sutjesci“– Tjentište.” U *Zbornik radova IAUS* 5 (1970): 256-257.
- Radović, Ranko. „Informativni centar na Tjentištu.” *Zbornik radova IAUS* 7 (1975): 35-37.

СЕКУНДАРНИ ИЗВОРИ

Књиге и чланци

- Blagojević, Ljiljana. *Strategije modernizma u planiranju i projektovanju urbane strukture i arhitekture Novog Beograda: period konceptualne faze od 1922. do 1962. godine*. Doktorska disertacija. Univerzitet u Beogradu, Arhitektonski fakultet, 2004.
- Canizaro, Vincent B., ed. *Architectural regionalism: Collected Writings on Place, Identity, Modernity, and Tradition*. New York: Princeton Architectural Press, 2007.
- Colquhoun, Alan. „Critique of Regionalism.” In *Architectural Regionalism: Collected Writings on Place, Identity, Modernity, and Tradition*. Edited by Vincent B. Canizaro, 140-145. New York: Princeton Architectural Press, 2007.
- Dženks, Čarls. *Jezik postmoderne arhitekture*. Prevod Olga Popović. Beograd: Vuk Karadžić (1985).
- Dženks, Čarls. *Nova paradigma u arhitekturi*. Prevod Marijana Milosavljević. Beograd: Orion Art, 2007.
- Frampton, Kenneth. „Towards a Critical Regionalism: Six Points for an Architecture of Resistance.” In *Anti-Aesthetic: Essays on Post-Modern Culture*. Edited by Hal Foster, 16-30. London: New Press, 1983.

- Frampton, Kenneth. „Prospects for a Critical Regionalism.“ In *Theorising a New Agenda for Architecture: An Anthology of Architectural Theory (1965-1995)*. Edited by Kate Nesbitt, 468-482. New York: Princeton Architectural Press, 1996.
- Frempton, Kenet. „Kritički regionalizam: moderna arhitektura i kulturni identitet.“ U *Istorija moderne arhitekture: antologija tekstova knj. 3: tradicija modernizma i drugi modernizam*. ured. Miloš R. Perović, 493-505. Beograd: Univerzitet, Arhitektonski fakultet, 2005.
- Frampton, Kenneth. „Ten Points on an Architecture of Regionalism: A Provisional Polemic.“ In *Architectural Regionalism: Collected Writings on Place, Identity, Modernity, and Tradition*. Edited by Vincent B. Canizaro, 375-385. New York: Princeton Architectural Press, 2007.
- Gadamer, Hans-Georg. *Istina i metod: osnovi filozofske hermeneutike*. Prevod Božidar Zec. Beograd: Fedon , 2011.
- Хајдегер, Мартин. „Грађење, становање, мишљење,“ У *Теорија архитектуре и урбанизма* прир. Петар Бојанић и Владан Ђокић, 115-124. Београд: Универзитет, Архитектонски факултет, 2009.
- Heidegger, Martin. *Being and Time*. Translated by John Maquarrie and Edward Robinson. Oxford: Basil Blackwell, 1962.
- Lefaivre, Liane, and Alexander Tzonis. *Tropical Architecture: A Global Regionalism*. London: Wiley: 2001.
- Lefaivre, Liane, and Alexander Tzonis. *Critical Regionalism: Architecture and Identity in a Globalized World*. Munich: Prestel: 2003.
- Mako, Vladimir. *Estetika – Arhitektura, knjiga 1: sedam tematskih rasprava*. Beograd: Univerzitet, Arhitektonski fakultet; Orion Art, 2005.
- Mako, Vladimir. *Estetika – Arhitektura, knjiga 2: kreativni proces između subjektivnog i opšte-društvenog estetskog značenja*. Beograd: Univerzitet, Arhitektonski fakultet; Orion Art, 2009.
- Norberg-Šulc, Kristijan. “Genius Loci.” U *Antologija teorija arhitekture XX veka*. ured. Miloš R. Perović, 560-570. Beograd: Građevinska knjiga, 2014.
- Ricoeur, Paul. „Universal Civilisation and National Cultures.“ In *Architectural Regionalism: Collected Writings on Place, Identity, Modernity, and Tradition*. Edited by Vincent B. Canizaro, 42-55. New York: Princeton Architectural Press, 2007.

Периодика

- Благојевић, Љиљана. „Раскршћа савремене архитектуре.“ *Култура* 134 (2012): 186.
- Lefaivre, Liane and Alexander Tzonis. „The Grid and the Pathway: An Introduction to the Work of Dimitris and Suzana Antonakakis.“ *Architecture in Greece* 15 (1987): 64-76.

ЕЛЕКТРОНСКИ ИЗВОРИ

- Jencks, Charls. „Theory of Evolution: an Overview of 20th Century Architecture.“ *Architectural Review*, July, 2000.
<http://www.architectural-review.com/home/ar-archive/ar-2000-july-jencks-theory-of-evolution-an-overview-of-20th-century-architecture/8623596.article>

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

Представљено истраживање је реализовано комбиновањем низа основних и специфичних научних метода и техника које се примењују у области архитектуре и урбанизма. Општи научни метод помоћу којег је истраживање структурирано је аналитичко-синтетички метод. Овај метод је примерен теоријским и емпиријским истраживањима са циљем доказивања постављених хипотеза, те реализације задатака истраживања.

Преглед основних метода истраживања које су примењене у процесу израде докторске дисертације је: метод научне анализе (анализа садржаја примарних и секундарних извора), метод логичке аргументације, метод студије случаја (case study), метод упоредне анализе садржаја и метод утемељења (grounded theory).

Истраживање је почело анализом секундарних извора, помоћу којих се дефинишу фундаменталне теоријске одреднице критичког регионализма. У следећем кораку је спроведено формирање информационе базе, односно сакупљање и систематизација разнородне истраживачке грађе, што подразумева сав релевантни материјал контактан са истраживаном области — писане текстове предметног аутора, пројектну документацију анализираних објеката, архивску грађу, хемеротечку грађу, текстове писане о теоријском и практичном делу аутора итд. Наведене активности подразумевају методу анализе грађе, односно релевантних примарних и секундарних извора. Из тога је, методом *критичке анализе садржаја* извора, проистекла јасна аргументација, те реторичка и контекстуална прецизност и успостављање прецизно документованих релација.

У првој фази рада примењени су, првенствено, теоријско-систематски и аналитичко-фактографски поступци у истраживању материјала, односно текстова аутора и текстова о аутору, као и текстова који се тичу општег теоријског контекста.

У другој фази се истражује градитељски опус аутора. Приликом анализе предметних објеката користи се метод архитектонске анализе, метод графичке анализе, геометријске анализе, као и метода посматрања на терену.

У завршној фази је спроведена синтеза и интерпретација резултата истраживања, иако интерпретација није стриктно везана за ову фазу већ се

протеже кроз читав научни поступак, будући да и фазе сакупљања идентификације/организације и вредновања података су подразумевале и истовремену интерпретацију. Интерпретација је спроведена у односу на проблемске поставке.

3.4. Применљивост остварених резултата

Практична примена резултата састоји се у сагледавању могућности и смерница за даље истраживање ове области, као и конкретније разумевање стваралаштва Ранка Радовића, његових дизај поступака и у оквиру њих уочених принципа, и њихове контекстуализације унутар савремених теоријских поставки.

У ширем смислу допринос истраживања се састоји у сагледавању и разумевању начина на који се сродне истраживачке области прилагођавају савременим променама приступа истраживања и решавања проблема.

Рад је конципиран као прилог истраживањима у области архитектонске теорије. Применљивост остварених резултата истраживања исказана је у информисању научне и стручне јавности о контексту стваралаштва Ранка Радовића, с циљем формирања будућих истраживачких питања из предметне области. У ужем смислу рад показује потенцијале метафоре као средства архитектонског изражајног поступка, и њене конкретне примене у изражају Ранка Радовића.

3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

Докторска дисертација указује да кандидат влада истраживачким методама и теоријским знањима из области теорије, историје и естетике архитектуре и визуелних уметности. У дисертацији су уочене способности кандидата да препозна и издвоји актуелни проблем истраживања, те да у односу на њега препозна и примени теоријске поставке које проблем директно или индиректно конотира, да у односу на њих одреди одговарајући истраживачки контекст и одабере адекватне истраживачке методе.

У теоријској и аргументацијској елаборацији, посебно су препознате способности кандидата да успоставља продуктивне релације теоријских

поставки из области теорије, историје и естетике архитектуре и визуелних уметности и усмерава их ка извођењу закључака.

На основу детаљног увида у дисертацију, комисија је уверена да кандидат поседује потребна знања и вештине за успешно бављење научним радом у области теорије, историје и естетике архитектуре и визуелних уметности и на тај начин доприноси развоју савремене архитектонске теорије и праксе.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

Доприноси овог рада се могу сврстати у три категорије: 1] теоријски, 2] практични и 3] методолошки.

1] Првом групом доприноса могу се сматрати резултати истраживања који се исказују кроз формулисање и дефинисање феноменолошког, као и стилског, оквира критички регионализам у разматраном историјском, друштвеном и стваралачком контексту, као и кроз детерминацију и јасније појмовно одређење истог. То представља прилог проучавању теорије архитектуре јер показује релације између стваралаштва домаћих аутора и одредница критичког регионализма у општем теоријском и стручном архитектонском оквиру. Овде се превасходно очитује чињеница која указује да се на овај начин проблемско поље критички регионализам по први пут озбиљније проучава у националном научном миљеу.

Допринос овога рада је и у продубљивању и проширењу разумевања и научне интерпретације архитектонског стваралаштва окарактерисаног као регионалног, критичког и критички регионалног, те начина метафоричких интерпретација тих карактера кроз естетички, семиотички, симболички, ликовни, те структурални, морфолошки и концептуални језик архитектуре.

Ово истраживање нуди један потпун увид у стваралаштво Ранка Радовића, које до сада није било тема ни средиште озбиљних научних разматрања. У том смислу посебно је значајна анализа његовог теоретског рада, помоћу које се постављају релације Радовићевог стваралаштва и општих концепата критичког регионализма. Тиме се постављају и оквири за даља проучавања критичког регионализам у националним оквирима.

2] Другу групу доприноса представљају резултати истраживања, који постављају и представљају системе промишљања и конципирања дизајн поступака архитекте Ранка Радовића, као и начине и методе којима се опходио према локалном, чиме су показане његове интенције у метафоричкој интерпретацији карактеристика контекста кроз читав низ извештаја, приказа и закључака.

3] Трећа група доприноса би била прилог методологији проучавања архитектонског стваралаштва и процеса пројектовања кроз увођење аспеката и критерија дизајн поступка: дизајн процеса и дизајн принципа.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

Изабрана тема рада је од великог значаја за проучавање наше архитектонске теорије и праксе. Истраживање теоријских поставки Ранка Радовића, и њихове последичне имплементације у његовом практичном стваралаштву, доприноси потпунијем разумевању опуса овог аутора, док истовремено објашњава његов целокупан просторни и временски контекст, као и основне теоријске поставке критичког регионализма и њихово разумевање у контексту наше средине. Објективни резултати не огледају се у коначном сагледавању природе стваралаштва предметног аутора, већ у постављању конкретних и солидних темеља за даља теоријска и практична истраживања из предметне области. Као циљ истраживања можемо издвојити и започињање озбиљнијег истраживања на пољу критичког регионализма, који до сада није био јасније обрађиван, нити дефинисан, у оквирима домаћег академског милеа.

Рад даје дубља и потпунија научна знања која произилазе из спознаје односа и веза између стваралачког опуса Ранка Радовића и његових теоријских поставки, као и конкретнију контекстуализацију тих теоријски поставки и њихов однос са тада владајућим парадигмама у теорији архитектуре.

4.3. Верификација научних доприноса

Категорија M24:

1. Mandrapa Đ., Parežanin V.: „VERNACULAR ARCHITECTURE IN SERBIA IN 19TH AND FIRST HALF OF THE 20TH CENTURIES: Transformation and Disappearance”, Serbian Architectural Journal – SAJ, ed.

Kategorija M33:

2. **Parežanin V.**, Mihajlović M.: (2014) „*IMAGE OF SUSTAINABLE PLACES*”, in Proceedings of first international academic conference on places and technologies, PLACES AND TECHNOLOGIES 2014, Beograd: Arhitektonski fakultet, 2014. pp 456-469.
3. Kovač, V., Lukić, I., **Parežanin, V.**: (2013): *Analiza diskurzivnih konstituenata teorijskih postavki i kritičke prakse na arhitektonskom delu zgrade Generalštaba VJ arhitekta Nikole Dobrovića*, u *Međunarosni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012*, Beograd: Arhitektonski fakultet. pp 270-277.
4. Kavran, J., Pantović, K., **Parežanin, V.**: (2013): *Filozofija održive eko gradnje i primena energetskog menadženta*, u *Međunarodni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012*, Beograd: Arhitektonski fakultet. pp 103-109.
5. Pantović, K., **Parežanin, V.**, Kavran, J.: (2013): *Teritorija privremene arhitekture*, u *Međunarodni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012*, Beograd: Arhitektonski fakultet. pp 118-128.
6. Pantović, K., **Parežanin, V.**: (2013): *Sustainable technology aesthetics*, in REGIONAL DEVELOPMENT SPATIAL PLANNING AND STRATEGIC GOVERNANCE - 3rd **International scientific conference RESPAG**, Institut za arhitekturu I urbanizam Srbije, Beograd: Arhitektonski fakultet. pp 1087-1094.
7. Mihajlović M, **Parežanin V.**: (2013) „*Uprising of idea of sustainability in the shaping of architectural structures*”, in Contemporary, International scientific technical conference: Theory and practice in Building Development, Banja Luka 2013. pp 461-468.
8. Lukić I., **Parežanin V.**, Kovač V.: (2013) „*Estetski doživljaj urbanih silueta*”, in Contemporary, International scientific technical conference: Theory and practice in Building Development, Banja Luka 2013. pp 161-172.
9. Mandrapa, Đ., **Parežanin, V.**: (2012): *Grad materijalne i nematerijalne kulture*, u „Planiranje, projektovanje, građenje i obnova graditeljstva“, zbornik radova iNDiS 2012, Novi Sad: Fakultet tehničkih nauka, str 254.
10. Pantović, K., **Parežanin, V.**: (2012): *Nova ideološka paradigma – energetski odgovorna arhitektura*, u „Planiranje, projektovanje, građenje i obnova graditeljstva“, zbornik radova iNDiS 2012, Novi Sad: Fakultet tehničkih nauka, str 398.
11. **Parežanin, V.**, Mihajlović, M.: (2012): *Tvorba identiteta održivog – studija slučaja Olimpijske igre u Londonu 2012*, u „Planiranje, projektovanje, građenje i obnova graditeljstva“, zbornik radova iNDiS 2012, Novi Sad: Fakultet tehničkih nauka, str 405.
12. Mandrapa, Đ., **Parežanin, V.**: (2012): *Srpska crkvena arhitektura danas kao posledica razvoja moderne misli*, u *Međunarodni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012*, Beograd: Arhitektonski fakultet
13. Nenadović, Đ., Kovač, V., **Parežanin, V.**: (2012): *Tipovi i klasifikacija programskih paketa za računarsku obradu grafike u arhitekturi*, u *Međunarodni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012*, Beograd: Arhitektonski fakultet
14. **Parežanin, V.**, Lukić, I., Nenadović, Đ.: (2012): *INFRASTRUKTURA GRADA - ZELENE PIJACE BEOGRADA*, u *Međunarosni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2012*, Beograd: Arhitektonski fakultet
15. **Parežanin, V.**, Mihajlović, M.: (2012): *ENERGETSKI ODGOVORAN DIZAJN - Paradigme arhitektonskog i urbanističkog oblikovanja u službi održivog razvoja*, XVIII Meeting of 'TRENDOVI RAZVOJA: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA', Kopaonik, 2012., p.123
16. Mihajlović, M., **Parežanin, V.**: (2012): *Models of sustainable design*, PHIDAC - IV INTERNATIONAL SYMPOSIUM for students of doctoral studies in the fields of civil engineering, architecture and environmental protection, UNIVERSITY OF NIS FACULTY OF CIVIL ENGINEERING AND ARCHITECTURE, 2012., p.165
17. Muminović, M., **Parežanin, V.**, Radović, D.: (2012): *Managing memory in city-Case study of complex of the Federal Secretariat for National Defense (Generalstab building)*, EAAE/ARCC Conference on Architectural Research Milano - Politecnico di Milano.

18. Muminović, M., **Parežanin, V.** (2012): *Ideology and memory in city. Case study of complex of the Federal Secretariat for National Defense (Generalstab building)*, International Conference Architecture and Ideology, Belgrade.
19. **Parežanin, V.** (2012): *TRADITION BASED ON MODERNISM Case study Memorial House of Sutjeska battle, Tjentiste [1964-1971]. Author architect Ranko Radovic*, International Conference Architecture and Ideology, Belgrade.
20. **Parežanin, V.**, Kovač, V., Nenadović, Đ. (2011): *Sajber prostor – kriza javnih prostora*, u *Međunarosni naučno-stručni simpozijum INSTALACIJE&ARHITEKTURA, Zbornik radova 2011*, Beograd: Arhitektonski fakultet, str. 290
21. Kovač, V., **Parežanin, V.**, Mihajlović, M.: (2011): *AKADEMSKA MOBILNOST I BOLONJSKI PREDLOŠCI*, XVII Meeting of 'TRENDOVI RAZVOJA: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA", Kopaonik, 2011., p.169
22. Nenadović Đ., **Parežanin V.**, Lukić I.: (2011) *Upotreba računarski generisanih senki u prezentaciji arhitektonskih objekata*, u *Internacionalna konferencija Savremena teorija i praksa u graditeljstvu*, Banja Luka, 14. i 15. april 2011 (zbornik radova), Zavod za izgradnju, Nezavisne novine, Banja Luka, 2011., pp. 305-31
23. Kovač V., Lukić I., **Parežanin V.**:(2011) *Economic aspects of concept of New Urbanism*, u *Proceedings/III International Symposium for Students of Doctoral Studies in the Fields of Civil Engineering, Architecture and Environmental Protection, PhiDAC 2011, 21-23. September 2011, Novi Sad, Faculty of Technical Sciences, Novi Sad, 2011, pp. 127-133.*
24. Savić, M., Mihajlović, M., **Parežanin, V.**: (2010): *PIONIRI REFORME - prva bolonjaska generacija u Srbiji*, XVI Meeting of 'TRENDOVI RAZVOJA: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA", Kopaonik, 2011., p.45
25. **Parežanin, V.** (2010). *Entazis - perceptivna korektura ili konstruktivna neophodnost*. Nauka + Praksa, (13), pp 101-104.

Категорија M52:

1. **Parežanin, V.** (2010). *Entazis - perceptivna korektura ili konstruktivna neophodnost*. Nauka + Praksa, (13), pp 101-104.

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

На основу прегледа и детаљне анализе докторске дисертације кандидата Владимира М. Парезанина, магистарског инжењера, Комисија констатује да је дисертација написана у складу са одабраном темом, и да су структура дисертације, проблем и предмет истраживања, примењени научни методи и научне хипотезе у складу са пријавом теме за коју је Универзитет у Београду дао сагласност. Дисертација у потпуности задовољава научне критеријуме, како у погледу квалитета и научне аргументације, тако и у погледу остварених резултата, научних доприноса и применљивости за будућа истраживања. Кроз израду дисертације, као и кроз објављене радове у монографским публикацијама, зборницима међународних конференција, међународним и домаћим периодичним публикацијама, кандидат је показао способност за самосталан научно-истраживачки рад.

На основу свега претходно наведеног у Реферату, Комисија предлаже Научно-наставном већу Архитектонског факултета Универзитета у Београду да се докторска дисертација, под називом: „**МЕТАФОРИЧКА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ИДЕЈЕ КРИТИЧКОГ РЕГИОНАЛИЗМА У ДЕЛУ АРХИТЕКТЕ РАНКА РАДОВИЋА**“ кандидата Владимира М. Парезанина, магист.инж.арх. прихвати, изложи на увид јавности и упути на коначно усвајање Већу научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду.

У Београду, августа 2016. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

др Владимир Мако, ментор
редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду

др Александар Игњатовић, члан комисије
ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду и

др Петар Бојанић, члан комисије
научни саветник Института за филозофију и друштвену теорију у Београду.